

KINH TẾ CÔNG NGHIỆP HUYỆN CỬ CHI - THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH TRONG QUÁ TRÌNH CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA (giai đoạn 1997 - 2015)

TRẦN THANH MINH*

Củ Chi từ một huyện thuần nông trước đây, từ năm 1997 phát triển theo hướng trở thành một đô thị vệ tinh của TPHCM với sự ra đời của các khu công nghiệp, hạ tầng kỹ thuật ngày càng được nâng cấp. Với định hướng mới, kinh tế huyện đã thay đổi nhanh chóng với sự gia tăng mạnh mẽ của ngành công nghiệp, trở thành ngành sản xuất chủ lực trong cơ cấu kinh tế huyện Củ Chi. Bằng phương pháp nghiên cứu thực địa dựa trên nguồn tư liệu của địa phương, bài viết làm rõ những chuyển biến của hoạt động công nghiệp ở Củ Chi trong khoảng thời gian từ năm 1997 đến năm 2015.

Từ khóa: Củ Chi, công nghiệp, công nghiệp hóa, hiện đại hóa

Nhận bài ngày: 13/4/2020; *đưa vào biên tập:* 25/4/2020; *phản biện:* 1/7/2020; *duyet đăng:* 26/7/2020

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Gần 20 năm (1997 - 2015), kể từ khi Chính phủ cho phép thành lập khu công nghiệp đầu tiên trên địa bàn huyện, quá trình đô thị hóa ở Củ Chi diễn ra mạnh mẽ trên tất cả các lĩnh vực. Đô thị hóa gắn liền với công nghiệp hóa, hiện đại hóa cùng sự chuyển dịch mạnh mẽ của cơ cấu kinh

tế, sự gia tăng của tỷ trọng ngành công nghiệp, dịch vụ. Kinh tế công nghiệp huyện Củ Chi trong khoảng thời gian này có sự thay đổi, đời sống của người dân, diện mạo của địa phương có sự khởi sắc. Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu đạt được, ngành kinh tế công nghiệp của địa phương còn bộc lộ những hạn chế nhất định. Những kết quả đạt được và những hạn chế trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở Củ

* Trường Cao đẳng Văn hóa - Nghệ thuật Thành phố Hồ Chí Minh.

Chi là bài học kinh nghiệm cho những địa phương có điều kiện tương đồng trong công cuộc xây dựng đất nước hiện nay.

2. TÌNH HÌNH KINH TẾ CÔNG NGHIỆP HUYỆN CỬ CHI TRƯỚC NĂM 1997

Trước năm 1997, Cử Chi là một huyện thuần nông của TPHCM, cơ cấu kinh tế chủ yếu là nông nghiệp - công nghiệp - dịch vụ. Cơ sở hạ tầng phục vụ cho việc phát triển công nghiệp yếu, các ngành công nghiệp do nhà nước quản lý chưa đáp ứng nhu cầu phát triển của TPHCM nói chung và huyện Cử Chi nói riêng.

Từ năm 1986, khi cả nước bước vào công cuộc đổi mới, với chủ trương của Đảng về phát triển kinh tế nhiều thành phần, Cử Chi đã chủ trương, khuyến khích các thành phần kinh tế đầu tư phát triển sản xuất công nghiệp, thủ công nghiệp trên cơ sở khai thác tối đa tiềm năng về vốn, giải quyết công ăn việc làm, tiêu thụ sản phẩm và các lợi thế về nguyên liệu, tay nghề, truyền thống, lao động tại chỗ. Tuy nhiên, tình hình kinh tế công nghiệp "... diễn ra tình trạng thiếu vốn, thiếu tay nghề, chưa có kinh nghiệm quản lý nên dẫn đến một số xí nghiệp làm ăn hiệu quả không cao, thậm chí có xí nghiệp sản xuất bị thua lỗ" (Ban chấp hành Đảng bộ huyện Cử Chi, 1988).

Báo cáo Đại hội Đảng bộ lần thứ VI năm 1991 của huyện Cử Chi tiếp tục khẳng định: "Sản xuất công nghiệp - tiểu thủ công nghiệp gặp nhiều khó khăn do không chuyển kịp với cơ chế

mới, thiếu vốn và trang thiết bị, trình độ quản lý, tổ chức sản xuất và chất lượng sản phẩm kém không cạnh tranh được với các thành phần kinh tế khác. Các chỉ tiêu hàng năm của ngành đều đạt thấp. Giá trị tổng sản lượng giảm sút: năm 1989 giảm 8,8%, năm 1990 giảm 15% trong đó công nghiệp quốc doanh giảm từ 13,5% - 59%. Công nghiệp cơ khí và công nghiệp chế biến chưa gắn và chưa tạo được những sản phẩm có tác dụng thúc đẩy nông nghiệp phát triển" (Ban chấp hành Đảng bộ huyện Cử Chi, 1991). Cụ thể, giá trị tổng sản lượng công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp năm 1989 đạt 207 triệu đồng (bằng 72,3% kế hoạch, trong đó thành phần quốc doanh 45 triệu đồng đạt 54,5% kế hoạch); năm 1990 đạt 176 triệu (bằng 94% kế hoạch, trong đó quốc doanh 18,605 triệu đồng, tương đương 86% kế hoạch). Từ năm 1993, các doanh nghiệp nhà nước trên địa bàn huyện Cử Chi bước đầu hoạt động có lãi. Đặc biệt, năm 1994, 1995, nhiều công ty, xí nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài thành lập đã tạo sức phát triển mới cho ngành công nghiệp và các hoạt động kinh tế khác của huyện. Năm 1995, Cử Chi có 634 cơ sở sản xuất công nghiệp - tiểu thủ công nghiệp, thu hút trên 4.000 lao động, trong đó có 11 công ty có vốn đầu tư nước ngoài đã được Ủy ban Nhà nước về hợp tác và đầu tư cấp phép hoạt động. Giá trị tổng sản lượng công nghiệp năm 1995 là 13,222 tỷ đồng, tốc độ tăng trưởng bình quân hàng

năm từ 1991 đến 1995 là 15,66% đạt 223% so với Nghị quyết Đại hội Đảng bộ lần thứ V (1991) đề ra (tính theo thời giá năm 1982). Năm 1996, giá trị sản lượng công nghiệp của huyện đạt 74,4 tỷ đồng.

Có thể nói, trước năm 1997, ngành công nghiệp huyện Củ Chi đã có sự phát triển mặc dù chưa ổn định, chưa đủ sức thay đổi bộ mặt nông thôn theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Thành tựu bước đầu là việc quy hoạch định hình 3 khu công nghiệp tập trung (khu Tây Bắc thị trấn Củ Chi 200ha, khu Tân Quy 150 - 200ha, khu Tân Phú Trung 300 - 500ha). Đây cũng chính là nền tảng quan trọng cho những bước phát triển vượt bậc của ngành công nghiệp Củ Chi, khi các khu công nghiệp chính thức ra đời và đi vào hoạt động.

3. CHUYỂN BIẾN KINH TẾ CÔNG NGHIỆP CỦA CÚ CHI TỪ 1997 ĐẾN 2015

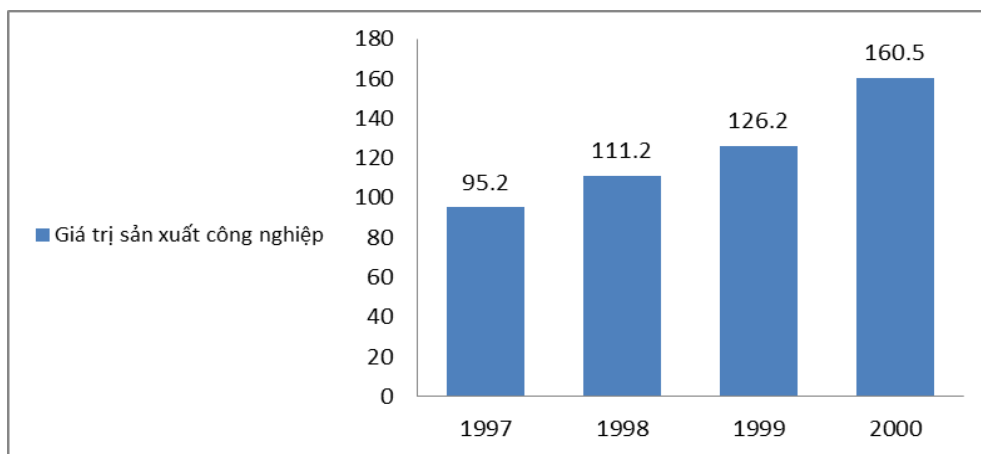
3.1. Về giá trị và tỷ trọng ngành công nghiệp trong cơ cấu kinh tế của huyện

Từ sau năm 1997, sản xuất công nghiệp của huyện Củ Chi có bước phát triển vượt bậc. Giai đoạn 1997 - 2000, sản xuất công nghiệp, tiểu - thủ công nghiệp của huyện tăng trưởng bình quân hàng năm 20,09%, đạt 77% so với Nghị quyết Đại hội Đảng bộ lần thứ VII (năm 2000) của huyện đề ra (Biểu đồ 1).

Trong giai đoạn 1997 - 2000, giá trị sản lượng công nghiệp đã tăng mạnh và liên tục, kể cả trong năm 1998, dù chịu ảnh hưởng của cuộc khủng hoảng tài chính Châu Á. Giá trị sản xuất công nghiệp năm 1997 đạt 95,2 tỷ đồng, đến năm 2000 sản lượng đạt 160,5 tỷ đồng, tăng 65,3 tỷ đồng (168,5%). Đặc biệt, năm 1999 và 2000, giá trị sản xuất công nghiệp huyện Củ Chi tăng nhanh nhất, đạt 34,3 tỷ đồng.

Biểu đồ 1. Giá trị sản xuất công nghiệp huyện Củ Chi giai đoạn 1997 - 2000

Đơn vị: tỷ đồng

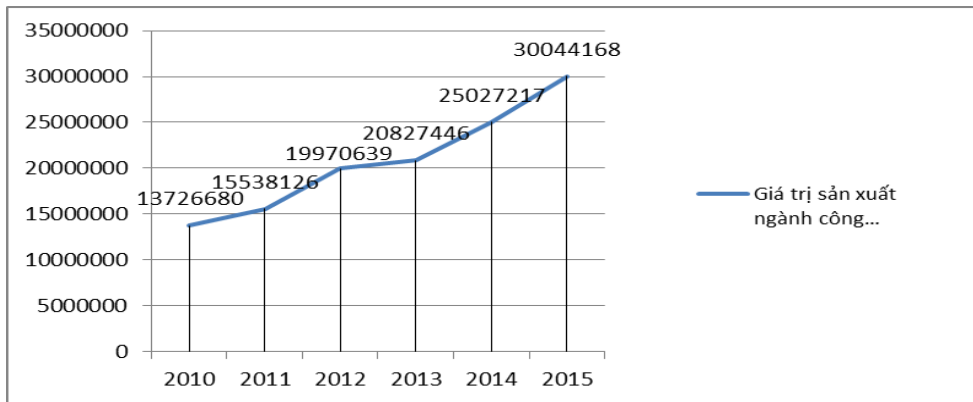
Nguồn: Tác giả tổng hợp từ Báo cáo kinh tế, xã hội huyện Củ Chi các năm 1997, 1998, 1999, 2000.

Đến năm 2005, trên địa bàn huyện có 1.372 cơ sở sản xuất do huyện quản lý và có 63 doanh nghiệp 100% vốn nước ngoài thu hút trên 33.000 lao động của địa phương và một phần lao động nhập cư (Ban chấp hành Đảng bộ huyện Cử Chi, 2005). Đến năm 2010, trên địa bàn huyện có 2.029 doanh nghiệp đang hoạt động

sản xuất kinh doanh, trong đó có 67 doanh nghiệp 100% vốn nước ngoài, thu hút trên 43.959 lao động của địa phương và một phần lao động nhập cư (Ban chấp hành Đảng bộ huyện Cử Chi, 2010). Giá trị sản xuất ngành công nghiệp trên địa bàn huyện liên tục trong các năm từ 2010 đến 2015 (Biểu đồ 2).

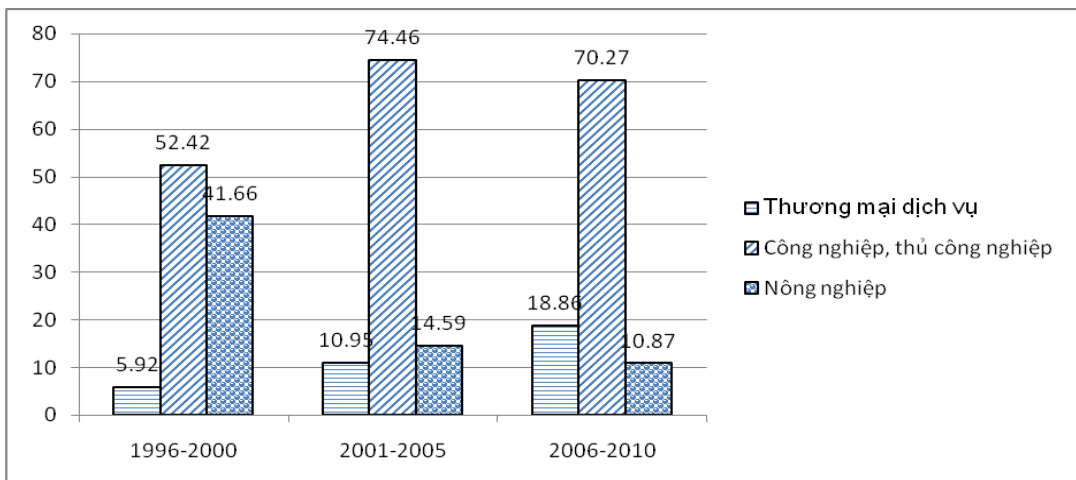
Biểu đồ 2. Giá trị sản xuất ngành công nghiệp (tính theo giá so sánh 2010)

Đơn vị: triệu đồng

Nguồn: Tác giả tổng hợp từ *Phụ lục số liệu kết quả thực hiện các chỉ tiêu kinh tế - xã hội theo Nghị quyết Đại hội Đảng bộ huyện Cử Chi lần thứ X (nhiệm kỳ 2010 - 2015)*.

Biểu đồ 3. Cơ cấu kinh tế huyện Cử Chi giai đoạn 1996 - 2010

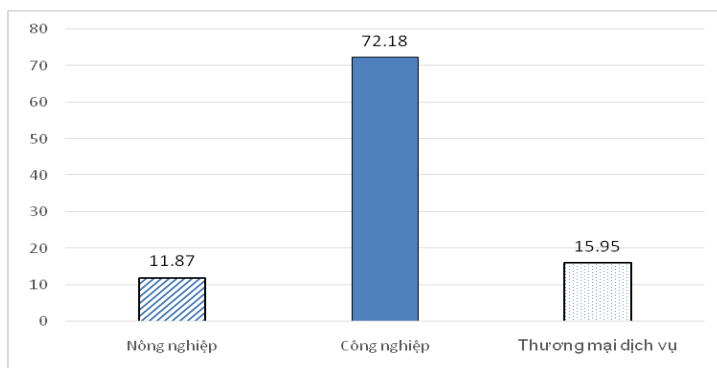

Nguồn: Tác giả tổng hợp từ văn kiện Đại hội Đảng bộ huyện Cử Chi các nhiệm kỳ VII, VIII, IX, X.

Qua Biểu đồ 2 cho thấy, giá trị sản xuất công nghiệp của huyện Củ Chi đã tăng gần 2,2 lần. Sự tăng trưởng giá trị sản xuất công nghiệp dẫn tới sự thay đổi tỷ trọng ngành công nghiệp trong cơ cấu kinh tế. Ngành công nghiệp - tiểu thủ công nghiệp và thương mại, dịch vụ chiếm tỷ trọng ngày càng cao trong nền kinh tế của huyện Củ Chi (Biểu đồ 3).

Biểu đồ 3 cho thấy, cơ cấu ngành kinh tế có sự thay đổi theo chiều hướng giảm tỷ trọng của ngành kinh tế nông nghiệp, tăng dần tỷ trọng của ngành kinh tế công nghiệp - thủ công nghiệp và thương mại, dịch vụ. Từ chỗ nông nghiệp là ngành kinh tế chủ đạo, công nghiệp, thủ công nghiệp đã trở thành ngành kinh tế đóng góp quan trọng nhất trong cơ cấu kinh tế của huyện Củ Chi. Trong vòng 15 năm (1996 - 2010), tỷ trọng ngành nông nghiệp từ 41,66% giảm xuống còn 10,87% (giảm 30,79%); tỷ trọng ngành công nghiệp, thủ công nghiệp từ 52,42% tăng lên 70,27% (tăng 17,85%); tỷ trọng ngành thương mại, dịch vụ từ 5,92% tăng lên 18,86% (tăng 12,94%). Trong đó, ngành công nghiệp, thủ công nghiệp tăng nhanh nhất trong giai đoạn 2001 - 2005. Giai đoạn 2005 - 2010 dù giá trị công nghiệp, thủ công nghiệp vẫn tăng nhưng ngành thương

Biểu đồ 4. Cơ cấu kinh tế huyện Củ Chi năm 2015

Nguồn: Tác giả tổng hợp từ Phụ lục số liệu kết quả thực hiện các chỉ tiêu kinh tế - xã hội theo Nghị quyết Đại hội Đảng bộ huyện Củ Chi lần thứ X (nhiệm kỳ 2010 - 2015).

mại, dịch vụ có giá trị gia tăng nhanh hơn và chiếm thêm phần tỷ trọng. Hệ thống siêu thị, trung tâm thương mại, các điểm bán lẻ nằm trong hệ thống của các nhà phân phối được đưa vào khai thác và mang lại hiệu quả cao góp phần gia tăng giá trị trong cơ cấu kinh tế của toàn huyện. Tuy nhiên, đến năm 2015, tỷ trọng ngành công nghiệp tiếp tục tăng trong cơ cấu kinh tế của huyện (Biểu đồ 4).

Ngành công nghiệp đã chiếm 72,18% giá trị sản xuất các ngành kinh tế của huyện Củ Chi (tăng 1,91% so với giai đoạn 2005 - 2010). Có thể nói, công nghiệp đã trở thành ngành kinh tế quan trọng nhất, đóng góp chủ đạo trong kinh tế của huyện Củ Chi. Đây là giai đoạn nền kinh tế của huyện đạt mức tăng trưởng cao, cơ cấu kinh tế có sự chuyển dịch đúng hướng, cơ sở hạ tầng phát triển mạnh và tương đối toàn diện. Huyện đã tập trung đầu tư vào các lĩnh vực hạ tầng giao thông như: nhựa hóa đường giao thông

nông thôn, nâng cấp các tuyến đường liên xã. Ngoài ra chủ trương đưa các công ty, xí nghiệp từ nội thành ra ngoại thành của Thành phố đã được huyện triển khai rộng rãi, tạo điều kiện cho các doanh nghiệp trong và ngoài nước vào hoạt động tại các khu công nghiệp, cụm công nghiệp được hưởng chính sách ưu đãi về thuế, tiền thuê đất, hạ tầng kỹ thuật...

Từ năm 2006 khi *Luật Đầu tư* có hiệu lực, khả năng cạnh tranh thu hút đầu tư của huyện gặp nhiều khó khăn do chính sách khuyến khích đầu tư của các địa phương khác linh hoạt hơn. Điển hình như chính sách trả thăm dò thu hút các nhà đầu tư FDI của Bình Dương đưa Bình Dương trở thành một trong trong địa phương phát triển công nghiệp lớn nhất nước.

3.2. Về cơ cấu ngành công nghiệp của huyện Củ Chi

Xét về cơ cấu giữa các thành phần kinh tế, từ năm 1997, thực hiện chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước về đổi mới, sắp xếp lại doanh nghiệp nhà nước, huyện đã tiến hành tổ chức sắp xếp lại doanh nghiệp nhà nước trên địa bàn, giải thể 2 doanh nghiệp hoạt động không hiệu quả (Xí nghiệp Bánh tráng xuất khẩu Củ Chi

và Xí nghiệp May xuất khẩu Hữu Tân). Từ sau năm 2000, thực hiện Nghị quyết Trung ương 3 và Trung ương 9 (khóa IX) về tiếp tục đổi mới, sắp xếp, nâng cao hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp nhà nước, Nghị định số 44/1998/NĐ-CP ngày 29/6/1998 của Chính phủ về chuyển doanh nghiệp nhà nước thành công ty cổ phần và Chỉ thị số 005/CT-UB-CNN ngày 3/4/2000 của Ủy ban Nhân dân TPHCM về củng cố và cổ phần hóa doanh nghiệp nhà nước, huyện Củ Chi đã có những bước chuyển biến đáng kể trong hoạt động của các doanh nghiệp, như: hoàn thành cơ bản việc sắp xếp đổi mới, cổ phần hóa Xí nghiệp Khai thác và chế biến than bùn Củ Chi với số vốn nhà nước chiếm tỷ lệ 20% và đổi tên thành Công ty Phân bón hóa sinh Củ Chi; Công ty Thương mại Củ Chi cũng được thực hiện cổ phần hóa và được đổi tên thành Công ty cổ phần Đầu tư phát triển công nghiệp - thương mại Củ Chi.

Trong cơ cấu ngành công nghiệp của Củ Chi, tỷ trọng giá trị sản xuất công nghiệp của doanh nghiệp ngoài nhà nước chiếm vai trò chủ đạo và ngày càng tăng tỷ trọng. Năm 1997, doanh nghiệp nhà nước chiếm 8,3%, các

Bảng 1. Tỷ trọng giá trị sản xuất của doanh nghiệp ngoài nhà nước của huyện Củ Chi

(Đơn vị: %)

Tỷ trọng giá trị sản xuất của doanh nghiệp ngoài nhà nước	Năm					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	95,58	97,44	97,27	97,21	97,35	97,28

Nguồn: Chi cục Thống kê huyện Củ Chi, TPHCM, số liệu tổng hợp năm 2015, mục Công nghiệp.

thành phần kinh tế ngoài nhà nước chiếm 88,1% (Ban chấp hành Đảng bộ huyện Củ Chi, 1998). Từ năm 2010, tỷ trọng giá trị doanh nghiệp ngoài nhà nước tăng cao, luôn ở mức trên 90%. Trong các doanh nghiệp ngoài nhà nước, doanh nghiệp tư nhân chiếm tỷ lệ cao nhất với hơn 50% giá trị sản xuất (năm 2010 là 54,27%; năm 2015 là 56,40%) (Bảng 1).

Củ Chi cũng là huyện có tốc độ phát triển giá trị sản xuất công nghiệp ngoài nhà nước ở mức cao so với các

huyện cùng ngoại thành TPHCM (Bảng 2).

Dưới tác động mạnh mẽ của đô thị hóa, các huyện ngoại thành TPHCM đã diễn ra quá trình chuyển đổi nhanh chóng trong cơ cấu sản xuất kinh tế. Bảng 2 cho thấy, giai đoạn 2002 - 2008, Bình Chánh là huyện có tốc độ gia tăng giá trị sản xuất công nghiệp ngoài nhà nước cao nhất, nhưng đến năm 2010, huyện Củ Chi có sự phát triển vượt bậc.

Phân loại theo các sản phẩm công

Bảng 2. Tốc độ phát triển giá trị sản xuất công nghiệp ngoài nhà nước của các huyện ngoại thành TPHCM

(Đơn vị: %)

Huyện	Năm			
	2002	2006	2008	2010
Củ Chi	134,1	99,2	114,9	193,7
Hóc Môn	133,4	172,2	112,4	123,9
Bình Chánh	117,4	216,3	129,4	131,8
Nhà Bè	162,7	82,8	122,5	126,6
Cần Giờ	134,1	123,5	81,8	144,9

Nguồn: Tác giả tổng hợp từ *Niên giám thống kê TPHCM* năm 2002, 2006, 2008, 2010.

Bảng 3. Giá trị sản xuất của các ngành công nghiệp huyện Củ Chi

(Đơn vị: %)

Sản phẩm	Năm	
	2010	2015
Sản xuất chế biến thực phẩm và đồ uống	18,28	24,77
Dệt	7,29	7,83
Sản xuất trang phục	10,55	6,82
Sản xuất giấy và sản phẩm từ giấy	8,44	3,89
Sản xuất sản phẩm từ cao su và plastic	42,13	41,41
Sản xuất máy móc thiết bị điện	4,76	8,77
Các ngành khác	8,55	6,51

Nguồn: Tác giả tổng hợp từ *Phụ lục số liệu kết quả thực hiện các chỉ tiêu kinh tế - xã hội theo Nghị quyết Đại hội Đảng bộ huyện Củ Chi lần thứ X (nhiệm kỳ 2010 - 2015)*.

ngiệp, thứ tự đóng góp vào giá trị sản xuất công nghiệp của huyện Cử Chi như Bảng 3.

Ở Cử Chi không có ngành công nghiệp khai khoáng do đặc điểm tự nhiên, vì vậy, 100% giá trị sản xuất công nghiệp của huyện là từ các ngành công nghiệp chế biến và tái tạo. Trong đó, ngành chủ lực của huyện là sản xuất các sản phẩm từ cao su và plastic (chiếm trên 40%). Từ năm 2010 đến năm 2015, ngành sản xuất thực phẩm và đồ uống có tỷ trọng tăng nhanh nhất (4,49%), tiếp đó là ngành sản xuất máy móc thiết bị điện (tăng 4,01%) và ngành dệt (0,54%). Các ngành còn lại đều có xu hướng giảm tỷ trọng: sản xuất giấy và sản phẩm từ giấy (giảm 4,55%), sản xuất trang phục (giảm 3,73%). Sự thay đổi tỷ trọng này phù hợp với định hướng phát triển các ngành công nghiệp chế biến của huyện Cử Chi.

Trong cơ cấu các ngành công nghiệp đang hoạt động sản xuất trên địa bàn huyện Cử Chi, ngành chủ yếu là sản xuất sản phẩm từ cao su và plastic. Các ngành này tận dụng nguồn nguyên liệu từ địa phương và các vùng lân cận, đóng góp nhiều trong cơ cấu giá trị sản xuất của huyện. Tuy nhiên, đây cũng là ngành gây ô nhiễm môi trường cao nhất.

Nhìn chung, huyện Cử Chi chưa định hình được ngành công nghiệp chủ lực của địa phương, doanh nghiệp chủ yếu làm gia công cho nước ngoài; các nhà máy, xí nghiệp vẫn còn sử dụng công nghệ cũ, lạc hậu, chậm đổi mới

sang công nghệ hiện đại, vì vậy giá trị sản phẩm chưa cao, chưa khai thác hết tiềm năng của ngành công nghiệp địa phương.

3.3. Hoạt động của các khu công nghiệp, cụm công nghiệp quy mô lớn

Huyện Cử Chi đã hình thành các khu, cụm công nghiệp có quy mô lớn, đây là nhân tố quan trọng đưa tới những thay đổi mạnh mẽ trong kinh tế công nghiệp của huyện. Các khu, cụm công nghiệp đã thu hút được số lượng lớn nhà đầu tư cũng như doanh nghiệp trong nước và nước ngoài. Năm 2010, có 10 khu công nghiệp và cụm công nghiệp đi vào hoạt động, thu hút hàng chục ngàn lao động địa phương và lao động nhập cư (Ban chấp hành Đảng bộ huyện Cử Chi, 2015). Đó là các khu công nghiệp:

Khu công nghiệp Tây Bắc Cử Chi: được thành lập theo Quyết định số 405/TTg ngày 11/6/1997, có diện tích 208ha, gồm một phần xã Tân An Hội và xã Trung Lập Hạ. Các dịch vụ trong khu công nghiệp bao gồm: dịch vụ lao động, chuyên viên và đào tạo tay nghề; dịch vụ kho bãi và vận chuyển container; dịch vụ xuất nhập khẩu; dịch vụ thu gom rác sinh hoạt và chất thải rắn; dịch vụ cung cấp nước và xử lý nước thải; dịch vụ cung ứng xăng dầu chất đốt và các dịch vụ khác theo yêu cầu của nhà đầu tư.

Khu công nghiệp Tân Phú Trung: được thành lập theo quyết định số 861/CP-CN ngày 23/6/2004 của Chính phủ với diện tích 543ha. Năm 2006 TPHCM

ban hành Quyết định số 1189/QĐ-UBND ngày 20/3/2006 chấp thuận cho Công ty Cổ phần Phát triển Đô thị Sài Gòn Tây Bắc thuê đất tại các xã Tân Phú Trung và Tân Thông Hội để đầu tư xây dựng và kinh doanh hạ tầng kỹ thuật Khu công nghiệp Tân Phú Trung. Vị trí khu công nghiệp gồm xã Tân Phú Trung và một phần xã Tân Thông Hội. Đây là khu công nghiệp thông thường, phục vụ cho việc di dời các cơ sở công nghiệp trong nội thành.

Cụm công nghiệp Tân Quy - Khu A có diện tích 65ha ở xã Trung An. Đây là cụm công nghiệp với các nghề như giày da, điện tử, chế biến thực phẩm, cơ khí...

Cụm công nghiệp Tân Quy - Khu B có diện tích 97ha, ở xã Tân Thạnh Đông với các ngành nghề như giày da, điện tử, chế biến thực phẩm, cơ khí...

Cụm công nghiệp cơ khí Samco có diện tích 99ha và 12ha tái định cư ở xã Tân Thạnh Đông và Hòa Phú.

Các khu công nghiệp, cụm công nghiệp trên địa bàn huyện Củ Chi đã góp phần nâng cao tỷ trọng giá trị sản xuất công nghiệp của huyện, đóng góp vào tỷ trọng giá trị sản xuất công nghiệp toàn Thành phố; đồng thời, góp phần giải quyết việc làm cho người dân địa phương, thay đổi thành phần dân cư và thúc đẩy quá trình đô thị hóa của huyện.

Tuy nhiên, huyện chưa hình thành khu công nghiệp công nghệ cao thu hút các nhà đầu tư vào hoạt động. Doanh nghiệp trong các khu công nghiệp chủ yếu sản xuất hàng tiêu dùng, mặc dù

có sản xuất một số mặt hàng xuất khẩu nhưng giá trị chưa cao. Lao động trong các khu công nghiệp chủ yếu là lao động phổ thông, chưa qua đào tạo kỹ thuật, trình độ chuyên môn kỹ thuật còn hạn chế, khó tiếp cận với công nghệ mới. Doanh nghiệp FDI chủ yếu là doanh nghiệp vừa và nhỏ, tiềm lực tài chính hạn chế và sử dụng công nghệ cũ, lạc hậu. Mặt khác, công tác quản lý tại các khu công nghiệp chưa chặt chẽ, nhất là việc quản lý xả thải, vẫn còn tình trạng doanh nghiệp xả thải ra môi trường gây ô nhiễm nguồn nước ở các kênh rạch xung quanh khu công nghiệp.

4. MỘT SỐ ĐÁNH GIÁ CHUNG VÀ KIẾN NGHỊ

Từ năm 1997 đến năm 2015, huyện Củ Chi đã tập trung đẩy mạnh phát triển kinh tế theo xu hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông thôn, tạo những chuyển biến tích cực trong cơ cấu kinh tế. Trong đó, ngành công nghiệp Củ Chi đã có những phát triển nhanh chóng. Quá trình thực hiện công nghiệp hóa, hiện đại hóa dẫn đến cơ cấu kinh tế trên địa bàn huyện có sự chuyển biến tích cực theo hướng tăng nhanh tỷ trọng ngành công nghiệp và dịch vụ. Sự phát triển của ngành công nghiệp vừa là nguyên nhân vừa là hệ quả của quá trình đô thị hóa huyện Củ Chi. Từ quá trình đó, các khu dân cư đô thị, khu dân cư trung tâm thị trấn, thị tứ cũng ra đời và phát triển, như: khu đô thị Tây Bắc Thành phố gồm một phần diện tích của xã Tân Phú Trung, xã Tân Thông

Hội, xã Tân An Hội, thị trấn Củ Chi và xã Phước Hiệp; khu đô thị Củ Chi gồm một phần thuộc thị trấn Củ Chi, xã Tân An Hội, xã Tân Thông Hội và xã Phước Vĩnh An. Việc hình thành các khu đô thị đã làm thay đổi diện mạo kinh tế và toàn cảnh dân cư của huyện. Sự chuyển biến kinh tế công nghiệp trên địa bàn huyện không những giải quyết được nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội của địa phương, nâng cao đời sống vật chất - tinh thần của người dân, góp phần vào quá trình xóa đói giảm nghèo tại Củ Chi mà còn đóng góp vào sự phát triển chung của TP.HCM và của cả nước. Sự chuyển dịch các cơ sở sản xuất từ nội thành ra các khu công nghiệp tại huyện đã giải quyết được cơ bản tình trạng ô nhiễm tại nội thành do các cơ sở sản xuất công nghiệp gây ra, góp phần giảm thiểu tình trạng kẹt xe, ùn tắc giao thông trong khu vực nội đô. Hoạt động của các cơ sở sản xuất công nghiệp không những giải quyết việc làm cho người dân tại địa phương mà còn thu hút người lao động từ các tỉnh khác. Phát triển công nghiệp là bước đi quan trọng trong quá trình đô thị hóa của huyện, là tiền đề thu hút nguồn lực từ bên ngoài đầu tư vào, đồng thời phát huy nội lực của huyện, nhất là tận dụng ưu thế của địa phương về đất đai, hạ tầng giao thông, điều kiện khí hậu và nguồn nhân lực tại chỗ.

Tuy nhiên, bên cạnh những chuyển biến quan trọng, ngành công nghiệp Củ Chi cũng đối diện với nhiều thách

thức, như: các doanh nghiệp còn ở mức vừa và nhỏ, chưa được đầu tư theo kịp sự phát triển, chưa đáp ứng được yêu cầu hội nhập kinh tế khu vực và quốc tế; cơ cấu công - nông nghiệp chưa thật sự ổn định, chưa định hình rõ nét các ngành công nghiệp mũi nhọn như chế biến thực phẩm, cơ khí công nghệ cao, hóa dược... Đồng thời, cùng với sự phát triển công nghiệp, các vấn đề về: vệ sinh môi trường, tình trạng phân hóa giàu nghèo và sự chênh lệch về sở hữu tư liệu sản xuất, thu nhập, mức sống, điều kiện thụ hưởng của người dân, sự gia tăng dân số cơ học trên địa bàn huyện diễn ra mạnh mẽ... dẫn đến tệ nạn xã hội, mất an ninh trật tự một số xã trên địa bàn huyện. Những vấn đề xã hội nảy sinh đòi hỏi huyện Củ Chi phải có nhiều nỗ lực giải quyết nhằm phát triển kinh tế, xã hội một cách bền vững.

Để huyện Củ Chi phát triển ngành công nghiệp theo hướng bền vững, chúng tôi có một số khuyến nghị sau:

Thứ nhất, cần có cơ chế, chính sách thu hút các doanh nghiệp có tiềm lực tài chính mạnh, nhất là các doanh nghiệp FDI đầu tư vào các ngành công nghiệp có hàm lượng kỹ thuật cao, công nghệ hiện đại, đẩy mạnh và nâng cao hiệu quả các hoạt động xúc tiến đầu tư; cải cách thủ tục hành chính, tạo điều kiện thuận lợi để các nhà đầu tư nước ngoài có thể tiếp cận được các dự án đang triển khai. Chính quyền cần thường xuyên đối thoại với các nhà đầu tư nước ngoài

để kịp thời tháo gỡ những vướng mắc, khó khăn trong quá trình sản xuất, kinh doanh; khuyến khích các dự án đang hoạt động mở rộng đầu tư...

Thứ hai, chuyển dịch cơ cấu lao động theo hướng giảm nhanh lao động nhóm ngành nông nghiệp, tăng nhanh lao động nhóm ngành công nghiệp - dịch vụ trong tổng lao động xã hội, trong đó cần tăng cường đào tạo công nhân có trình độ chuyên môn kỹ thuật, đầu tư nâng cấp trường trung cấp nghề trở thành cơ sở đào tạo công nhân chất lượng cao đáp ứng nhu cầu tuyển dụng của doanh nghiệp.

Thứ ba, phát huy thế mạnh về cơ sở hạ tầng của địa phương. Từ năm 2000 huyện Củ Chi đã tiến hành nhựa hóa đường giao thông nông thôn trên

toàn huyện với hơn 164km đường đã được trải nhựa. So với các huyện ngoại thành khác của TPHCM, Củ Chi là huyện đi đầu trong công tác xây dựng hệ thống đường giao thông nông thôn, đây là một ưu thế rất lớn để thu hút các nhà đầu tư. Các khu công nghiệp, cụm công nghiệp trên địa bàn huyện tích cực giới thiệu thế mạnh và mời gọi các doanh nghiệp đầu tư sản xuất tại địa phương.

Thứ tư, khuyến khích các doanh nghiệp đầu tư, chuyển đổi công nghệ, ứng dụng khoa học kỹ thuật trong hoạt động sản xuất. Đảm bảo vệ sinh môi trường, chú trọng bảo vệ nguồn tài nguyên nước, mặt đất, không khí... góp phần phát triển kinh tế song song với việc bảo vệ môi trường sinh thái trong sạch, bền vững. □

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN

1. Ban chấp hành Đảng bộ huyện Củ Chi *Báo cáo tổng kết việc thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ huyện Củ Chi lần thứ IV (năm 1989), V (năm 1991), VI (năm 1995), VII (năm 1995), VIII (năm 2000), IX (năm 2005), X (năm 2010)*. <https://www.hcmcpv.org.vn/cap-uy/huyen-cu-chi/huyen-cu-chi-1197614771>, truy cập ngày 17/12/2019.
2. Ban chấp hành Đảng bộ huyện Củ Chi. 1998. *Báo cáo tình hình thực hiện Nghị quyết của Ban Chấp hành Đảng bộ năm 1997 và phương hướng nhiệm vụ năm 1998*, số 15-NQ/HU, ngày 20/1/1998. Tài liệu lưu tại Huyện ủy Củ Chi.
3. Ban chấp hành Đảng bộ huyện Củ Chi. 2015. *Phụ lục số liệu kết quả thực hiện các chỉ tiêu kinh tế - xã hội theo Nghị quyết Đại hội Đảng bộ huyện Củ Chi lần thứ X (nhiệm kỳ 2010 - 2015)*. Tài liệu lưu tại Huyện ủy Củ Chi.
4. Chi cục Thống kê huyện Củ Chi, TPHCM. Số liệu tổng hợp năm 2015.
5. Cục Thống kê TPHCM. 2002, 2006, 2008, 2010. *Niên giám thống kê các năm 2002, 2006, 2008, 2010*. Tài liệu lưu tại Thư viện Tổng hợp TPHCM.
6. Ủy ban Nhân dân huyện Củ Chi. 1997, 1998, 1999, 2000. *Báo cáo kinh tế, xã hội huyện Củ Chi các năm 1997, 1998, 1999, 2000*. Tài liệu lưu tại Văn phòng Ủy ban Nhân dân huyện.